

תשובה: פ"ת (י"ד סי' רעו סעי"ק יא) בשם חק יעקב כתב: אסור למחוק שם שנזכר בלשונות הגויים, וכ"כ חיי אדם (כלל ה אות א), ועי' שד"ח אס"ד כלל יח אות ז,

הרבנים הנ"ל לא חקרו על מקור השם בלשונות הגויים ולכן אסרו למחוק שמות אל' בלועזית, הם לא דברו על הברכות אם מותר לברך גוד וכו',

לא כן אנכי עמדי, ראשית אשים דברתי לדעת מה מקורם של שמות אלה ומנין לקחו אותם הגויים,

הנביא ישעיה (סה, יא) מוכיח את ישראל העורכים לגד שלחן, פירש רד"ק בשם רבי משה כהן: גד הוא כוכב צדק (כוכב הלכת הגדול במערכת השמש, בהיר וזוהר ונראה בכל שעות הלילה), כי כן יקרא בלשון ערבי: גד, וכ"כ בספר השרשים: אמר ר"מ הכהן: גד הוא כוכב צדק שיורה על כל דבר טוב, כי כן יקרא בלשון קדר, וכמוהו באגד (בראשית ל, יא) בא מזל טוב, (לאה אמרה בגד כשנולד גד), וכן בארמית ביש גדא, (סנהדרין קה ע"א) ערסא דגדא (סנהדרין כו ע"א), האומר גד גדי וכו' יש בו משום דרכי האמורי (שבת טז),

הערוך ערך כדור כתב: ידוע שהיונים והרומיים היו מצירין אליל FORTUNA הוא אליל גד עומד על כדור,

ההודים הקדמונים קראו לכוכב צדק דאו (מקור המלה מהעברית זה-אור, (האותיות דל"ת זי"ן מתחלפות, בארמית: דא=זה, אות רי"ש נבלעת ולא מבוטאת), מהשם ההודי קראו היונים לכוכב צדק זאוס (בתוספת סמ"ך לאות כבוד), מזה קראו באנגלית ליום DAY ובספניולית DIA, בערבית קוראים לאור דאו, בצרפתית קוראים ליום JOUR, מהמלים זה-אור, ככתוב: ויקרא אל' לאור יום, כוכב צדק כוכב מאיר ומזהיר עולה עליו בזהרו רק כוכב נגה, אולם יכול להראות בכל שעות הלילה, לעומת נגה הנקרא הילל בן שחר (ישעיה יד, יב) אילת השחר (תהלים כב) שנראה בזהרו בבקר,

הרי שהשם גוד באנגלית, דיו בצרפתית, דיוס באיספניולית, הוא שם כוכב שעבדוהו כאליל,

כשפשטה הנצרות בעולם וחיסלה את עובדי האלילים למיניהם: השמש הירח והכוכבים, האש

הנהרות ובעלי חיים שונים, והפיצה את האמונה באל אחד בשמים ובארץ (מסולפת באמונת השלוש) לא יכלה לעקור מהם את השם של הכוכב האילי שאותו עבדו והיו דבוקים בו מאד, והשאירו את שמו ככנוי לה' אל' בורא העולם, כשם שלא יכלה הנצרות לעקור כמה וכמה

בשם הראשונים (סי' רו) בכותב אל"ף ועושה כתר עליו, אפילו שלא כתב למ"ד אסור מהתורה למחוקו כיון שנתכוין לכתוב שם ה, וכ"ש כשכתב אל, ואם לא מתכוונים לשמו ית' אלא לדיינים ושופטים או לאלהים אחרים אפילו כשכותב "הים" מותר למחוקו, ויש להביא ראיה לדבריו ממ"ש בשבת פרק הבונה כתב אות אחת נוטריקון רבי יהושע בן בתירא מחייב וחכמים פוטרין, ואעפ"י שהלכה כחכמים שסוברים דאות נוטריקון לא חשיבא אות, דוקא מדין כתיבה בשבת פוטרין, מפני שצריך שיכתוב שתי אותיות ממש כמו שהיה במשכן, אבל לענין מחיקת אות מאותיות השם בנוטריקון אסור מהתורה,

והמזכירים את השם בשנוי: אדושם, אלקים צבקות, ויש שהפריזו בשבוסם עד כדי שאומרים קלוקנו, אלו ואלו אינם מכבדים את ה ואין זה כבוד של מעלה, מי המציא שבוש זה ואין נקלט בפי רבים אף בני תורה טועים בו ורואים במי שמזכיר את ה כתקנו כאילו הזכיר שם שמים לבטלה,

יש משובשים יותר שקוראים נתנקל במקום נתנאל, בית-קל במקום בית-אל, (ראיתי כתובה שכתוב בה אליקו, במקום אליהו, והוצרך לכתוב כתובה אחרת), בימי נעורי גם רבנים וחסידים ואנשי מעשה בירושלם שבין החומות, היו קורין לבית כנסת המקובלים בית-אל, ללא שום פקפוק, מפני שהקורא השם נתנאל, בית אל, אינו מתכוין לשם ה אלא לשם האיש או לשם בית הכנסת,

וז"ל הט"ז (או"ח סי' תרכא סעי"ק ב): במקום שאין אנו רוצים להזכיר שם של אדנות י"ל השם, ולא כמ"ש המון העם אדושם, כי אין דרך כבוד של מעלה, אלא יש לומר בלשון התנא: השם (כמו שהיה כ"ג אומר אנא השם), וכ"כ השל"ה דף ק ע"א: אעפ"י שהמזכיר את ה לבטלה עברה היא בידו, אם מזכירו דרך למודו מצוה להזכירו בשם אדנות ולא לכנות לו אדושם וכיו"ב דאין דרך כבוד כלפי מעלה לכנות כן, (ראה או"ח משנ"ב ה, ג)

סימן יא

אם מותר לברך את ה בשם שקוראים לו הגויים: גוד, דיוס,

שאלה: אם מותר למחוק או להזכיר לבטלה את שם אל' בשמו הגויי כגון: השם גוד באנגלית, דיו בצרפתית, דיוס בספרדית וכו', ואם מותר להתפלל בשפה אנגלית אומר ברוך אתה גוד, או בצרפתית ברוך אתה דיו וכו'.

ששמאלו למעלה וימינו למטה, הופכים אותו כדי שיהא תחלת הספר למעלה, כי לא ראיתי מעולם איש מעדות הספרדים וחכמיהם שנהגו כן,

תשובה: גרסינן בגמ' (מגלה כז): ת"ש, מניחים ספר תורה על גבי תורה, ותורה על גבי חומשים, וחומשים על גבי נביאים וכתובים, אבל לא נביאים וכתובים על גבי חומשים, ולא חומשים על גבי תורה, הנחה קאמרת, שאני הנחה דלא אפשר, דאלת"ה מיכרך היכי כרכינן, והא קא יתיב דפא אחבריה, אלא כיון דלא אפשר שרי, ה"נ כיון דלא אפשר שרי ע"כ,

תו גרסינן (ב"ב יג): ת"ר מדביק אדם תנ"ך כאחד, דר"מ, רי"א תורה בפני עצמה, נביאים בפני עצמן וכתובים בפני עצמן, וחכ"א כל אחד ואחד בפני עצמו, ע"כ, וחכ"א וכו': כל ספר וספר של נביאים ושל כתובים צריך להיות כרך לעצמו,

וכתבו התוס': מדביק אדם...אעפ"י שא"א שלא יתן נביאים וכתובים ע"ג תורה, ובמגילה (כז) משמע דאסור להניח, ה"מ בשתי כריכות, אבל כשהן מדובקין יחד אין גנאי, וכ"כ המרדכי סוף"ק דבתרא, (אעפ"י דמ"ש במגלה היא תוספתא, וסתמה רבי אושעיא, ומ"ש בברייתא הוא רבי מאיר, לא פליגי),

הרמב"ם הל' ס"ת (פ"י הל"ה): אין מניחין נ"ך ע"ג חומשין ולא חומשין ע"ג ס"ת, וכל כתבי הקדש אפילו הלכות ואגדות אסור לזרוקם, ובפ"ז הלט"ו כתב: מותר לדבק תנ"ך בכרך אחד (כדר"מ), וז"ל חדושים מרמב"ם בכת"י שחבר הרב החסיד אברהם בנו זלה"ה: אבא מארי ז"ל היה מונע מלכתוב תנ"ך בקובץ אחד כמו שכותבין עתה קצת אנשים והיה אומר שאם היו מחברין אותם בכרך אחד על הגויל כמו שהיו כותבים בזמן הקדום לא היה בזה איסור, אבל בקובץ אחד באלו הספרים שכותבין בזמנינו זה ממה שראוי למונעו לפי שכשפותחין הספר הכולל תנ"ך לקרוא בו בנביאים או בכתובים יהיו הנביאים והכתובים למעלה מחמשה חומשי תורה ואין ראוי לעשות כן, וזה דקדוק גדול ממנו ז"ל, וכן היה מונע מלכתוב התרגום או הפירוש עם התורה בקובץ אחד לסבה זו, לפי שהתרגום או הפירוש אינו לשון התורה ע"כ,

פירוש מחוברין בכרך אחד: תורה בקובץ אחד, ונביאים בקובץ אחד, וכתובים בקובץ אחד, והכל כתוב בגויל והיו כורכים אותם יחד, וכשרוצים לקרוא באחד מהם היו מוציאים אותו מהכריכה וקורין בו, אבל בקובץ אחד פירוש: היו כותבין אותו על הניר או בקלף והיו תופרים אותם הכל יחד וכשרוצים לקרוא באחד מהם, לא היה אפשר להפרידם כי תפורים יחד, דעת הרמב"ם הוא דבר שראוי למונעו, כי כשפותחים

מפולחניהם הקדומים והעבירה אותם לאמונתם החדשה הנצרות ואכמ"ל (ראה ע"ז דף ח),

באנגלית מכנים את שם האל: גוד מהמלה גר שהוא כוכב צדק, שהיו עובדים אותו כאליל, מזה המלה גוד שפירושה טוב, בצרפתית מכנים את האל: דיו, ובספרדית: דיוס, ע"ש הכוכבים שהיו תחת שלטונו של יופיטר,

במלון הספרדי-ספרדי "לרוס" כתוב: שיופיטר (שם אל רומאי) היה ראש לכל ה"דיוס": האלילים, באנציקלופדיה העברית ערך יופיטר כתוב: מבחינה אטימולוגית (חקר שרשי המלים ויחסיהן למלות אחרות) מוכיח השם יופיטר, שאל זה הוא זהה עם זוס (זאוס), מהשם זיו בעברית,

האיסלם שעקר כליל כל פסל וכל תמונה עקר מהשרש גם השם גר ושמות כוכבים אחרים בלתי ידועים לנו, ונתנו לאל' את השם אמתי א ל לה,

הערוך ערך "דיאו", כתב: בלשון יונית פירושו רוך, ע"כ, אפשר ע"ש שהכוכבים רצים, מכאן כשהערכים רוצים להריץ חמור צועקים עליו דיו, דיו,

במדרש שיר השירים (ב) פסוק: דומה דודי לצבי, אמרה כנ"י לפני ה': רבש"ע: את אמרת לון דיו דיו, דיאו דיאו את לגבן תחלה, נלע"ד פירושו: הקב"ה אומר לישראל, רצו אלי ואשובה אליכם, וכנ"י ^{א"ת ה"ה}אומרת לו: השיבנו ה' אליך ונשובה,

כיון שעיקר השמות: גוד, דיוס, אדיוס, הם ביסודם שמות של אלילים, אין בהם קדושה כלל, ומותר למוחקם, ואסור להזכיר שמותם בברכה ולברך אותם, אפשר לברך ברוך אתה ETERNAL: הנצחי,

גם אסור להפרד מחברו בספרדית במלת אדיוס, כמו שלום בעברית, כלומר "אדיוס" יהיה עמך, אלא נפרד מחברו בברכת אסתא לווגו, או אסתא לא ויסתא: להתראות,

(ראה שדה חמד כללים מע' מ כלל יב"ג, ע"י סנהדרין קא: לוחש על המכה אין לו חלק לעוה"ב לפי שאין מזכירין ש"ש על הרקיקה, פירש"י דוקא בלשון קדש אבל בלעז לא ע"כ), מ"מ אסור יש בדבר, והנלע"ד כתבתי,

סימן יב

הנחת ספרי קדש שמאל על ימין

שאלה: נשאלתי אם יש יסוד למנהג האשכנזים שכאשר רואים כל ספר קדש מונח במצב